

Aan het bestuur van de Unie van Waterschappen
T.a.v. Rogier van der Sande, voorzitter
Postbus 93218
2509 AE Den Haag

info@uvw.nl

Datum 4 november 2019
Onderwerp proces voorstel aanpassing belastingstelsel

Geacht bestuur,

Water Natuurlijk juicht het toe dat de Unie van Waterschappen de aanpassing van het belastingstelsel nu weer op de agenda zet. Het eindrapport van de CAB en het daarop gebaseerde voorstel van het Uniebestuur van medio 2018 bevatten ons inziens goede aanzetten voor een nieuw belastingstelsel dat recht doet aan de conclusies van het OESO rapport van 2014.

Water Natuurlijk heeft voor de discussie over het belastingstelsel een position paper vastgesteld, dat wij u bij deze graag aanbieden. Samengevat vragen wij aandacht voor het volgende.

De essentie is dat Water Natuurlijk een integrale herziening wil van het belastingstelsel dat moet worden gebaseerd op de beginselen “de vervuiler, de kostenveroorzaker en de profijthebbende betaalt”. Een benadering waarin meer dan alleen de genoemde knelpunten worden aangepakt, is in dit licht noodzakelijk.

Een integrale benadering zal onvermijdelijk leiden tot lastenverschuivingen; om grote schokken te vermijden zullen daarom overgangsmaatregelen ontwikkeld moeten worden.

Water Natuurlijk wil dat het nieuwe stelsel het waterschapsbestuur in staat stelt een duidelijke relatie te leggen tussen profijt en betaling. Bij de watersysteemheffing is de afgelopen jaren het aandeel dat de ingezetenen betalen, sterk gestegen ten opzichte van dat van landbouw en bedrijven. Een groot deel van de kosten van het watersysteembeheer wordt gemaakt in het landelijk gebied, en dient veelal de behoeften van de landbouw. Maar met de huidige manier van belastingheffing kan geen relatie worden gelegd tussen de hoogte van de bijdrage en het profijt per categorie.

Water Natuurlijk wil dat het onderzoek naar het belasten van diffuse verontreiniging, bijvoorbeeld op basis van erkende keurmerken of andere handvatten voor het belonen van gewenst gedrag, weer op de agenda wordt geplaatst. De waterschappen staan voor de opgave de KRW-doelstellingen te realiseren. Mede door de diffuse verontreiniging moeten daarvoor aanzienlijke kosten worden gemaakt.

Water Natuurlijk vindt dat voor natuurterreinen een nultarief moet gelden. Wij huldigen het principiële standpunt dat natuur een algemeen, publiek goed is, en dat daarom voor natuurterreinen een nultarief moet gelden.

Het nemen van een door alle 21 waterschappen gedragen besluit is geen sinecure. Door meer maatwerk en bestuurlijke vrijheid in het belastingstelsel in te bouwen, wordt het o.i. mogelijk dat er, ondanks alle verschillen tussen de waterschappen, toch een stelsel kan ontstaan waarmee alle besturen uit de voeten kunnen.

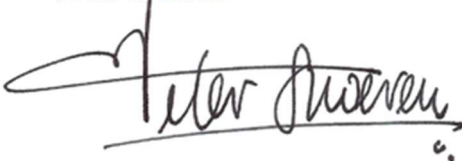
Wat betreft het proces onderkent Water Natuurlijk dat de herziening van het belastingstelsel urgent is. Tegelijkertijd is een zorgvuldige besluitvorming een vereiste. Daartoe moet eerst de informatieachterstand bij nieuw aangetreden AB-leden worden ingelopen.

Bij de besluitvorming over de voorstellen tot aanpassing van het belastingstelsel ligt het primaat bij de Algemeen Besturen van de 21 waterschappen. In dit proces kunnen landelijke stakeholders worden geraadpleegd. Water Natuurlijk vraagt u om belanghebbenden die eerder buiten beeld bleven, zoals de Consumentenbond, de Woonbond, de Vereniging Eigen Huis en de koepel van woningcorporaties Aedes, uitdrukkelijk uit te nodigen hun opvattingen in te brengen.

Als grootste landelijk opererende waterschapspartij heeft Water Natuurlijk in de afgelopen maanden andere landelijke “ingezetenenpartijen” uitgenodigd standpunten met elkaar te delen en argumenten uit te wisselen. Op deze wijze hopen wij bij te dragen aan een breed gedragen en voor een langere termijn houdbaar besluit.

Wij wensen het bestuur van Unie veel succes met deze zo belangrijke en uitdagende opdracht.

Met vriendelijke groet,
Peter Spoeren

Voorzitter
Landelijk Bestuur Water Natuurlijk

Bijlage: position paper

Contactgegevens:

Water Natuurlijk Werkgroep Aanpassing Belastingstelsel Waterschappen

wab@waternatuurlijk.nl

Jan Nieuwenhuis, voorzitter, 06 1503 7146

Position paper van Water Natuurlijk

De Unie van Waterschappen startte in 2015 met een onderzoek naar de houdbaarheid van het belastingstelsel van de waterschappen op de middellange termijn. Een directe aanleiding was de publicatie van het OESO rapport “Water Governance in the Netherlands, Fit for the Future?” Het bestuur van de Unie heeft in september 2015 met de aanbevelingen van de OESO in gedachte en vanwege de eigen wens om het stelsel ook goed te bezien de ad-hoc Commissie Aanpassing Belastingstelsel (CAB) de onderzoeksopdracht gegeven. Medio 2018 formuleerde het bestuur van de Unie voorstellen op basis van het eindrapport van de CAB, maar die voorstellen bleken niet op voldoende draagvlak te kunnen rekenen.

In december 2018 besloot de Algemene Ledenvergadering van de Unie de discussie na de bestuursverkiezingen van maart 2019 weer op te pakken. Aan dat besluit wordt nu gevolg gegeven.

Water Natuurlijk juicht het toe dat de Unie de aanpassing van het belastingstelsel nu weer op de agenda zet. Het eindrapport van de CAB en het daarop gebaseerde voorstel van het Uniebestuur van medio 2018 bevatten ons inziens goede aanzetten voor een nieuw belastingstelsel dat recht doet aan de conclusies van het OESO rapport van 2014.

De Unie zal de in de komende tijd besluiten moeten nemen. Wij gaan er ten aanzien van het tijdpad vanuit dat daarbij zorgvuldigheid, transparantie en draagvlak vóór snelheid gaan.

Water Natuurlijk staat voor een toekomstbestendig, eerlijk en uitlegbaar belastingstelsel, en ziet die uitgangspunten als voorwaardelijk voor de instandhouding van een eigen stelsel van de waterschappen. Graag willen wij vanuit die insteek de volgende hoofdlijnen onder de aandacht brengen.

Wat betreft de inhoud:

Uitgangspunten

Water Natuurlijk roept op vast te houden aan een integrale benadering, gebaseerd op de beginselen “de vervuiler, de kostenveroorzaker en de profijthebbende betaalt”. Op deze basis wordt een eerlijk en uitlegbaar stelsel mogelijk. De belastingaanpassing moet toekomstbestendig zijn, moet vele jaren meegaan. Een benadering waarin meer dan alleen de genoemde knelpunten worden aangepakt, is in dit licht noodzakelijk.

Watersysteemheffing

Bij de watersysteemheffing zien wij in de afgelopen jaren dat het aandeel van de inwoners ten opzichte van dat van de landbouw en de bedrijven sterk is gestegen. Inwoners worden nu al aangeslagen voor gemiddeld 80% van de kosten. Naast het ingezetendeel betalen zij immers, als eigenaren of huurders, ook het overgrote deel van het aandeel gebouwd. Inwoners worden op deze wijze steeds zwaarder belast. Dat klemt des te meer omdat voor bedrijven (gebouwd en ongebouwd) waterschapslasten behoren bij de kosten van bedrijfsvoering, voor inwoners komen ze rechtstreeks ten laste van het besteedbare inkomen van het huishouden.

Een groot deel van de kosten van het watersysteembeheer wordt gemaakt in het landelijk gebied, en dient veelal de behoeften van de landbouw. Maar met de huidige manier van belastingheffing kan geen relatie worden gelegd tussen de hoogte van de bijdrage en het profijt per categorie.

Position paper van Water Natuurlijk

Meer bestuurlijke vrijheid

In het huidige stelsel kan een waterschapsbestuur uitsluitend het inwonersaandeel -binnen grenzen- vaststellen. In een nieuw belastingstelsel zou een waterschapsbestuur meer knoppen dienen te krijgen waaraan gedraaid kan worden om de onderscheiden categorieën eerlijk te kunnen belasten.

Waterkwaliteit

Een belangrijke zorg voor de waterschappen is de kwaliteit van het oppervlaktewater. De waterschappen staan voor de opgave de KRW-doelstellingen te realiseren. Mede door de diffuse verontreiniging door nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, microplastics, medicijnresten etc. moeten daarvoor aanzienlijke kosten worden gemaakt. Dit zijn kosten die nu, zoals hierboven aangegeven, in belangrijke mate door de inwoners worden gedragen. Water Natuurlijk dringt er bij de Unie op aan het onderzoek naar het belasten van deze diffuse verontreiniging, bijvoorbeeld op basis van erkende keurmerken of andere handvatten voor het belonen van gewenst gedrag, weer op de agenda te plaatsen.

Natuur

Na de publicatie van het rapport van de CAB en daaropvolgend de Unievoorstellen van juni 2018 vormde het tarief dat de eigenaren van natuurterreinen zouden dienen te betalen een zwaar discussiepunt. Water Natuurlijk huldigt het standpunt dat natuur een algemeen, publiek goed is, en dat daarom natuurterreinen op een nultarief zouden moeten worden gezet.

Verschuivingen in lastendruk

Het lijkt geen twijfel dat de door Water Natuurlijk gewenste aanpassingen zullen leiden tot lastenverschuivingen. Dat is vervelend voor diegenen die een groter aandeel moeten betalen. Als er in dat verband overgangsmatregelen nodig zijn, moeten die getroffen worden. Als op voorhand verschuivingen in lastendruk taboe worden verklaard, wordt de zo noodzakelijke herziening van het belastingstelsel onmogelijk.

Wat betreft het proces:

De herziening van het belastingstelsel is urgent. De opgaven van de waterschappen zijn fors, de kosten zullen zeker niet dalen en de behoefte aan maatschappelijk draagvlak voor het belastingstelsel is daarom groot. Tegelijkertijd is een zorgvuldige besluitvorming even noodzakelijk. Water Natuurlijk dringt er bij de Unie op aan nu voortvarend te werk te gaan.

Betrokkenheid Algemene Besturen

Water Natuurlijk wijst er daarbij wel op dat er een enorme informatieachterstand is bij nieuw aangetreden AB-leden. Die moet eerst ingelopen worden. Het is van belang dat de AB-leden beschikken over de informatie uit het oorspronkelijke CAB/Unievoorstel dat in december vorig jaar door de ledenvergadering is afgewezen.

Belanghebbenden

Dat in de voorbereiding van de besluitvorming ook landelijke belangenorganisaties worden geraadpleegd vinden wij belangrijk, maar in de afgelopen jaren is een aantal belanghebbenden buiten beeld gebleven. Wij noemen de Consumentenbond, de Woonbond, de Vereniging Eigen Huis en de koepel van woningcorporaties Aedes. Voor LTO, VBNE en de Kamer van Koophandel geldt dat zij in de waterschapsbesturen de geborgde bestuursleden benoemen, en hun opvattingen langs die lijn kunnen laten horen.

Meer maatwerk / bestuurlijke vrijheid

Uiteindelijk zal een besluit genomen moeten worden in de algemene ledenvergadering waarin alle 21 waterschappen zijn vertegenwoordigd. Waterschappen die door de aard van hun gebied verschillen. Door meer maatwerk en bestuurlijke vrijheid in het belastingstelsel in te bouwen, wordt het o.i. mogelijk dat er, ondanks die verschillen, toch tot een stelsel kan worden besloten waarmee alle besturen uit de voeten kunnen.

Als grootste landelijk opererende waterschapspartij heeft Water Natuurlijk intussen alle andere landelijke partijen die de ingezetenen vertegenwoordigen uitgenodigd standpunten met elkaar te delen en argumenten uit te wisselen. Op deze wijze hopen wij bij te dragen aan een breed gedragen en voor een langere termijn houdbaar besluit.

Bijlage: meer over het OESO-rapport:

Om te beoordelen welke punten in een toekomstbestendig belastingstelsel opgenomen dienen te worden maken we een uitstapje naar het OESO-rapport van 2014 waarin zij constateert dat het Nederlandse waterbeheer een stabiele financiële structuur kent, maar dat het stelsel voor de lange termijn de nodige uitdagingen kent om ons bekostigingssysteem duurzaam en toekomstbestendig te maken. De economische prikkels om efficiënt om te gaan met 'te veel', 'te weinig' en 'te vervuild' water zouden in Nederland volgens de OESO versterkt kunnen worden.

Met name de economische prikkels om vervuiling van water te verminderen worden als zwak bestempeld. De OESO waarschuwt verder dat de toenemende onevenwichtigheid tussen groei en krimpregio's de financiële houdbaarheid van watermanagement op de lange termijn negatief kan beïnvloeden. De verwachting is dat deze regionale verschillen zullen toenemen, als gevolg van onder meer demografische en economische ontwikkelingen en wij voegen daar klimaatverandering aan toe.

Minister

De minister heeft aan de 2e Kamer aangegeven dat zij als algemene richting voor de discussie het principe steunt dat degenen die profijt hebben of ingrepen doen die effect hebben op het waterbeheer (zoals bijvoorbeeld de landbouw en de industrie) ook de daarbij behorende kosten dragen (gebruiker/vervuiler betaalt principe) en daaruit voortvloeiend om de bekostiging zoveel mogelijk decentraal te beleggen, waar dit efficiënt is

Unie van waterschappen

Voor elk type belasting van de waterschappen staat een leidend principe centraal dat door de waterschappen bij de start van het proces is onderschreven

- Voor de watersysteemheffing: wie baat heeft bij het beheer van het watersysteem of extra diensten afneemt, draagt bij aan de kosten;
- Voor de zuiveringsheffing: de veroorzaker van de kosten betaalt voor het zuiveren van zijn afvalwater en werkt mee aan een duurzame samenleving;
- Voor de verontreinigingsheffing: de vervuiler betaalt; wie oppervlaktewater vervuult met lozingen krijgt hiervoor een rekening. De opbrengst komt ten goede aan het watersysteembeheer.